

זאת ועוד, אל תשמח ישראל אל גיל בעמים כתיב ולא נזכר שם דדוקא על היין אסור אלא שבזמנם שעיקר השירה היחה על שקבעו עצמם לשחות יין לפי אינו אסור אלא באופן זה אבל בזמנינו שאינו נהוג לקבוע עצמו על היין על עצם השירה עורבים על תשמח ישראל אל גיל בעמים לכל הדעות. ואין לי כעת העת והעט בידי להאריך עוד, וזאת מלבד שאר תופעות השליליות שזה גורם בבחי' עבירה גוררת עבירה כמו ביטול תורה שעונשו גדול מכל העבירות ועל ביטול הצניעות.

26) אהרות נשן

ז"ל יבנה כהיים נשמעים בראש חילות שיר של תפילות מצעלי הראדיו השפנים אשר כל מנמתם להפיץ ארם של זיהמא בלבות שומעיהם, ולרבים מעמי הארץ וגשם קשה לעמוד במסיון שלא לשומעם, ולכן מיטב ששמעו שירים המיוסדים על פסוקים, כדי למונעם מאיסורא רבה לשמיע קול זמר סערה דמסאכזיתא. ועל דרך הסתיר החתים שחיק הקוויטליך כדי למנוע מהמנוי העם להכשל באיסורים המורים. וכעין הא דקידושין (כ"א): מוטב שיאכלו ישראל צמר תמוכות שמועות ואל יאכלו צמר תמוכות נבלות עו"ש. וממילא מוכן שאין זו תקנה לתלמידי חכמים ומדקדקים במוות, וכמ"ש החתים ז"ל. ועיין שו"ת מהרש"י

27) יו"ט י"א

בסיכום: המקילים לשמוע מהרדיו או מהרשם קול שירות ותשבחות הודאות להשיות, כל שאינם דרך קלות ראש והוללות, יש להם על מה שישמוע, ואע"פ שהם מלווים בכלי נגינה, והנה להם לישראל. והמחמיר תבוא עליו ברכה (***)... ולצורך מצוה כגון לשמה חתן וכלה, או מילה או פדיון הבן, או סיום מסכתא, מותר לתתחילה, ומצוה נמי איכא. וכן בחול המועד שיש מצוה לשמוע ברגל, וכן בפורים שהוא יום משתה ושמהה, מותר לנגן בכלי שיר והשיות יחיש לגאלינו גאולה שלמה, או ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה. אמר

28) ה' י"א י"ב

אין להשתמש בשעון המעורר ע"י נגינה... וכל שבן בקלמות - כדי להקיים מן השינה 69 בח.

בה. דהרי גזרו שלא לנגן בכלי שיר וכל מיני זמר וכל משמיעי קול של שיר, כמבואר בק"ס ס"ג. ואף לה"א שהציא הרמ"א שם דהאיסור הוא דוקא מי שרגיל בהם, כגון המלכים שעומדים ושוכבים בכלי שיר, ככה"ג יש להחמיר 70. וכמו כן אין לאדם לקבוע עצמו סתם לשמוע זמרה, כגון ערצי שירה וכל כיו"צ, כי אין הדבר פשוט כלל להיתר 71, אם לא בשמחה של מצוה 72

31) קול ג' א' מ' ו' י"א

ואמרתי סברא זו להגרי"ש אלישיב שליט"א ואמר שאינו נכון דאדרבה

30)

על זה ראיתי להשיבו שאני שאלתי פעם את מורי כ"ק מרן אדמו"ר מפאפא זי"ע שאלה הנ"ל (המדובר הי' בקעמפ שרוב היום ניגן הרמקול נייגונים) והשיב לי שסומכים על הרמ"א (שם) שמביא "וי"א דוקא מי שרגיל בהם כגון המלכים שעומדים ושוכבים בכל שיר" ע"כ, ויפה השיב גם המערכת לכבודו

32) ס' ד' ו' י' י"א

והנה להלכה כפי הרמ"א או"ח סי' תק"ט סי"ג דיי"א דוקא מי שרגיל בהם כגון המלכים שעומדים ושוכבים בכלי שיר או צבית המשחה ע"כ, ודבר פשוט דהא דיון שנתרבו כ"כ הכלי שיר הלכ' וידע שזכ' נקרא רגיל בהם כידוע ממנהג המוזיקאים כלום אלה, ומכ"ש הפותחים הרדיו בצוקר צעת קימה בתכנית זמר בצוקר וכיו"צ צענר צענת סעודה דאיסור גמור הוא ע"פ הלכה.

ולמעשה לנפשתינו ולנערתינו כמעט נשכח הלכה פסוקה הזאת, ואין לנו ללמוד זכות גמור, ומיכיו עכ"פ חלו השומעים הכלי שיר... שמתמטיים זמר קודש זמר מלוח לעורר הלבבות, ומכ"ש צעת סעודה חתונה מותר, במקום שאין איסור מיוחד לכך כמו צירושלים עי"כ כידוע, או למי למי ששומע לפקח עצמו ש"ל שצנדר מלוח הוא, כאשר כבר כ"י בגאון מהרש"ג ח"צ סי' קנ"ה - ופשיעא דאין זה נותן היתר ללמוד כלי שיר ולהחזיק סתם ע"מ לשורר סתם, וגורם

29) ח' א' י' י"א

3) מי יתן וחי אשר יתכשר דרח להיזכר מצלתי שמוע זמרה הרדיו, חבל לדחבוננו העולם חינוס וזכרים כלל צדק ורק חסידים ואנשי מעשה, ורחייתי בני עליי וחס מועטים, ולריכוין למשכוני חופשי להחזיר וללמד זכות, ומי החזיר שארי הדברים הנחמרים צע"ע שכל זה אין מוכיח כלל, וזמרת הרדיו עכ"פ יש לסמוך על שיטות רש"י ותוס' בגיטין דרק צבית המשחה על יין או שרגיל בכך כלשון הרמ"א כגון המלכים שעומדים ושוכבים בכלי שיר, וכלשון תוס' גיטין ז' א' ד"ה זמרה, "שמחענג ציזחר" וצב"ג מרדכי ר"ש גיטין דדוקא צמשתה בלא חכילה הוא דאסור שכן דרך עכו"ם חבל צמשתה של חכילה מותר, ומצ"ח גם צמ"צ להלכה, ומה שהציא משי"ע ר"ג עוד סברה גדולה להחזיר כיון דצעת הגזירה לאסור הזמרה מטעם חבלות לא היה עדיין הרדיו לא חל הגזירה על הרדיו וכחאי דצ"י צסי"ג מוצא צמ"ג ומחל"ש סוסי"א ש"א ח"ל כיון דצימיהס דלא הי' גנאי לא אסרו חכמים אע"פ שצימינו ליכא גנאי מ"מ לא נגזר ונתחדש גזירה חדשה ונשאר בהיתרו, ואין זה דומה למין כלי זמר שיתחדש אע"פ שלא הי' צעת הגזירה דודאי אסור משום דהגזירה היתה כל מיני כ"ז, והסברה נותנת דאף כ"ז שיתחדש בכלל חבל הרדיו שאינו רואים כלל המנגן וצ"ח ממרחק רב עפ"י חדשות הטבע מיקרי פנים חדשות ואינו בכלל הגזירה, ואף שהיה רק סברה צעלמא ומי שיראה להסתפק יכול לדחותה מ"מ סניח יש.

שאלה: האם מותר ללכת לקונצרטים וערבי שירה, והאם יש חילוק אם הם לצדקה או לא? תשובה: האיסור לשמוע זמר הוא דוקא אם הוא רגיל בכך (עיין לעיל), ואם הולך לקונצרט פעם בתקופה ארוכה וכגון בחול המועד פעם אחת או שתיים בשנה - אין זה נחשב לרגילות, ומותר. מוזיקה מוקלטת: יש שרוצים להחזיר אם המוזיקה היא רק על קלטת, כי אינו שומע למוזיקה חיה וכו'. אבל אין ראוי לעשות חילוקים אלו, כי אין סברא לחלק רק בגלל שברורות הקדומים לא היו להם קלטות וכו'. ובפוסקים לא חילקו בין שמיעת שיר על קלטות לכלי שיר חי, כי הקלטת עצמה היא "כלי שיר", זו אותה מוזיקה, ואין שום חילוק, ואם מתחילים לעשות חילוקים כאלו, הרי זה מביא לשמוע קלטות היותר גרועות מזה. פוף דבר, כל ההיתר לשמוע מוזיקה בימינו הוא רק כששומע במידה מסוימת ואין זה "רגיל". ואם הוא נצרך לפרקים לקצת מוזיקה כדי לשמח את עצמו, הרי טוב. אבל לא יפריז על המידה כי לא זו דרך חיים על פי התורה.

ואף אם רוצה לתת צדקה, מוטב שישלח את המעות לאותו מוסד ולא ילך למקומות כאלו, כי כשאדם נותן כסף לצדקה בשעה שהוא עושה דברים אלו המעוררים את התאוות, הוא מדמה בנפשו כי הצדקה מכפרת עליו - אבל "בזבח ובמנחה אינו מתכפר" (ר"ה יח ע"א).